

Kohtuasi C-295/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

2. juuli 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Leedu kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

2. juuli 2020

Kaebaja:

„Sanresa“ UAB

Vastustaja:

Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos

Põhikohtuasja ese

Põhikohtuasjas on vaidluse all küsimus, kuidas tõlgendada ja kohaldada materiaaõigusnorme, mis reguleerivad pakkujate teatud kutsetöoga tegelemise õigusega seotud hanketingimuste liigitamist ja neile vastavuse hindamist.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (edaspidi „direktiiv 2014/24“) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta (edaspidi „määrus nr 1013/2006“) tõlgendamine ja kohaldamine; Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artikli 267 esimese lõigu punkt b ja kolmas lõik.

Eelotsuse küsimused

1. Kas direktiivi 2014/24 artikli 18 lõiget 2, artikli 56 lõike 1 esimese lõigu punkti b ja teist lõiku, artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkti a ja artikli 58 lõike 2 teist lõiku ning määruse nr 1013/2006 artikleid 3–6 ja selle määruse muid sätteid (koos või eraldi, kuid piiranguteta) tuleb tõlgendada nii, et ettevõtjale antud luba, mida on vaja jäätmete vedamiseks ühest Euroopa Liidu liikmesriigist teise, tuleb liigitada teenuste hankelepingu täitmise tingimuseks, mitte teatud kutsetöoga tegelemise õiguse omamise tingimuseks?
2. Kas juhul, kui käsitada eespool nimetatud jäätmeveoluba kui pakkuja kvalifitseerimise kriteeriumi (sobivus tegeleda kutsetöoga), tuleb läbipaistvuse põhimõtet ja ausa konkurentsi põhimõtet, mis on sätestatud direktiivi 2014/24 artikli 18 lõike 1 esimeses ja teises lõigus, artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punktis a ja artikli 58 lõike 2 teises lõigus, ning isikute, kaupade ja teenuste vaba liikumise põhimõtet, mis on ette nähtud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 26 lõikes 2 ja määruse nr 1013/2006 artiklites 7–9 (koos või eraldi, kuid piiranguteta), tõlgendada ja kohaldada nii, et jäätmekäitlusteenuste riigihangete tingimused, eriti need, mis puudutavad pakkumuste esitamise tähtaegade lõppkuupäevi, peavad looma oma- ja välismaiste pakkujate jaoks, kelle eesmärk on vedada jäätmeid üle Euroopa Liidu liikmesriikide piiride, võimalused niisugustes hankemenetlustes piiramatult osaleda ning muu hulgas võimaldada neil esitada eespool nimetatud luba, kui see on antud, pärast pakkumuste esitamise tähtaja lõppkuupäeva möödumist?
3. Kas juhul, kui eespool nimetatud jäätmete veoluba vastavalt direktiivi 2014/24 artiklile 49 ja V lisa C osa punktile 17 ning artikli 70 lõikele 1 tuleb käsitada kui riigihankelepingu täitmise tingimust, tuleb sama direktiivi artiklis 18 sätestatud riigihanke põhimõtteid ja artiklis 56 ette nähtud riigihankemenetluse üldpõhimõtteid tõlgendada nii, et riigihankemenetlustes ei tohi tagasi lükata niisuguse osaleja pakkumust, kes ei ole seda nõusolekut esitanud?
4. Kas direktiivi 2014/24 artiklit 18, artikli 56 lõike 1 esimese lõigu punkti b, artikli 58 lõike 1 punkti a ja artikli 58 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusakt, mille kohaselt on hankijal õigus eelnevalt kehtestada riigihanke alusdokumentides selline pakkumuste hindamise kord, mille kohaselt pakkuja õigust teatud kutsetöoga tegeleda (sobivus tegeleda kutsetöoga) kontrollitakse osaliselt või ei kontrollita üldse, olgugi et selle õiguse omamine on riigihankelepingu õiguspärase täitmise eeltingimus ja hankijatel on võimalik olla ette teada sellise õiguse vajalikkusest?
5. Kas direktiivi 2014/24 artiklit 18 ja artikli 42 lõike 1 esimest lõiku ja määruse nr 1013/2006 artikli 2 punkti 35, artiklit 5 ja artiklit 17 ning selle

määruse muid sätteid tuleb tõlgendada nii, et jäätmekäitlusteenuste hankemenetluses võivad hankijad õiguspäraselt hankida selliseid teenuseid vaid juhul, kui nad riigihanke alusdokumentides selgelt ja täpselt määratlevad jäätmete koguse ja koostise ning muud lepingu täitmiseks olulised tingimused (näiteks pakendamine)?

Viidatavad liidu õiguse sätted

Direktiivi 2014/24 artikli 18 lõiked 1 ja 2, artikli 42 lõike 1 esimene lõik, artikkel 49, artikli 56 lõike 1 esimese lõigu punkt b ja teine lõik, artikli 58 lõike 1 esimese lõigu punkt a, artikli 58 lõike 2 teine lõik ja artikkel 70 ning selle direktiivi V lisa C osa punkt 17 ja XI lisa.

Määruse nr 1013/2006 artikli 2 punkt 35, artiklid 3–9 ja artikkel 17.

ELTL artikli 6 lõige 2.

Viidatavad liikmesriigi õiguse sätted

Riigihankeseaduse (viesuju pirkimise seadus) artiklis 35 („Riigihanke alusdokumentide sisu“) on sätestatud:

1. *Hankija esitab hanke alusdokumentides kogu teabe hanketingimuste ja hankemenetluse kohta.*

2. *Hanke alusdokumentides tuleb:*

[...]

(2) *määrata kindlaks pakujate kõrvaldamise alused, kvalifitseerimise tingimused ja vajadusel nõutavad kvaliteedikontrolli süsteemi standardid ja/või keskkonnajuhtimissüsteemi standardid, sealhulgas nõuded ühistootlejate või ühispakujate ühenduse üksikliikmete suhtes;*

(3) *teavitada, et kui pakkuja kvalifikatsiooni asjaomase kutsetöoga tegelemise õiguse olemasolu suhtes ei kontrollita või ei kontrollita täielikult, võtab pakkuja hankija ees kohustuse, et hankelepingut täidavad üksnes sellist õigust omavad isikud;*

[...]

(5) *tuleb loetleda dokumendid, millega tuleb tõendada pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise aluste puudumist, kvalifitseerimise tingimuste täidetust, ning vajaduse korral, et ta järgib nõutud kvaliteedikontrolli süsteemi standardeid ja/või keskkonnajuhtimissüsteemi standardeid ; teavitada, et pakkuja peab esitama Euroopa ühtse hankedokumendi vastavalt käesoleva seaduse artiklis 50 sätestatud nõuetele ning avatud hankemenetluse korral märgib, kas on*

kohaldatav käesoleva seaduse artikli 59 lõikes 4 ette nähtud võimalus kõigepealt hinnata pakkuja esitatud pakkumust ja seejärel kontrollida tema kvalifikatsiooni;

[...]

(8) märkida kaupade, teenuste või tööde nimetus ja kogus (maht), kaupadega seoses osutatavate teenuste laad ning kaupade tarnimise, teenuste osutamise või ehitustööde teostamise tähtajad;

[...]

4. Hankija koostab hanke alusdokumendid kooskõlas käesoleva seadusega. Hankedokumendid peavad olema täpsed, selged ja ühemõttelised, et pakkujad saaksid esitada pakkumusi ja hankija hankida seda, mida ta vajab.

Riigihankeseaduse artiklis 47 („Pakkuja kvalifikatsiooni kontrollimine“) on muu hulgas sätestatud:

1. Hankija peab kindlaks tegema, kas pakkuja on pädev, usaldusväärne ja võimeline hanketingimusi täitma, ning seetõttu on tal õigus näha hanketeates vm hanke alusdokumentides ette taotlejate või pakkujate kvalifitseerimise tingimused ning määrata, millised dokumendid või teave kinnitavad vastavust nendele tingimustele. Hankija määratud taotlejate või pakkujate kvalifitseerimise tingimused ei tohi kunstlikult takistada konkurentsi ning peavad olema proportsionaalsed ja lepingu esemega seotud, täpsed ja selged. Pakkujate kvalifikatsiooni kontrollimisel võib arvesse võtta:

(1) sobivust tegeleda asjaomase kutsetöoga;

[...]

2. Hankijal on õigus hanke alusdokumentides nõuda, et pakkujal oleks õigus tegeleda kutsetöoga, mis on lepingu täitmiseks vajalik. Teenuste hankemenetlustes võib ta nõuda, et pakkujatel oleks konkreetne tegevusluba või et nad kuuluksid teatud organisatsooni, kui see on nõutav asjaomaste teenuste osutamiseks pakkuja päritoluriigis.

Faktiliste asjaolude ja põhikohtuasja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos (keskkonnaministeriumi alluvuses tegutsev keskkonnakaitseamet; edaspidi „vastustaja“ või „hankija“) avaldas 7. oktoobril 2018 teate rahvusvahelise avatud hankemenetluse kohta ohtlike jäätmete käitlemise teenuste hankimiseks (edaspidi „hankemenetlus“).

2 Hanketingimustes on muu hulgas ette nähtud:

Hanke ese: ohtlike jäätmete käitlemise teenused seoses ohtlike jäätmetega, mis on ladustatud objekti „Ūrus“ ir Ko BUAB [...] välialal (jäätmed on keskkonnaohtlikud ja neid hoitakse lagunevates konteinerites, mis on laotud maapinnale üksteise otsa ja mida mõjutavad nende kaal, sademed, õhutemperatuur ja muud keskkonnategurid ning mis sisaldavad ohtlikke kemikaale, millele on võimalik ligi pääseda kõrvalistel isikutel). See suurenenud riski allikas tuleb kiiresti kõrvaldada, et hoida ära keskkonnakatastroof [...]

Hankemenetluses osalev pakkuja peab vastama käesolevas punktis ette nähtud kvalifitseerimise tingimustele. Pakkuja kvalifikatsioon peab olema omandatud enne pakkumuste esitamise tähtaja lõppkuupäeva. Hankija nõuab käesolevas punktis esitatud tabelis loetletud dokumente, mis kinnitavad vastavust kvalifitseerimise tingimustele, üksnes pakkuvalt, kelle pakkumus võidakse hindamistulemuste kohaselt edukaks tunnistada [...]

Pakkuja peab vastama kõikidele seatud kvalifitseerimise tingimustele:

tal peab olema õigus tegeleda kutsetöoga, mis on vajalik hankelepingu täitmiseks, st tuleb esitada laiendatud väljavõte registrikeskuse (riigiettevõtte VĮ Registru centras) juriidiliste isikute registrist vm pädeva ametiasutuse väljastatud ametlik dokument, mis tõendab õigust tegeleda kutsetöoga, mis vajalik hankelepingu täitmiseks, s.o ohtlike jäätmete käitlemise valdkonnas. [...] (punktis 23 esitatud tabeli punkt 1) (edaspidi „vaidlusalune hanketingimus“).

[...]

Kui pakkuja kvalifikatsiooni asjaomase kutsetöoga tegelemise õiguse olemasolu suhtes ei kontrollita või ei kontrollita täielikult, võtab pakkuja hankija ees kohustuse, et hankelepingut täidavad üksnes sellist õigust omavad isikud (punkt 23.1.2).

- 3 Hankemenetluses esitasid pakkumused neli pakkujat: „Sanresa“ UAB („kaebaja“), kes tegutseb ühiselt äriühingutega „Ekometrija“ UAB ja „Palemono keramikos gamykla“ AB ning kes on nimetanud kaks allhankijat: Fortum Waste Solution A/S (Taani) ja Fortum Waste Solution A/S (Tšehhi Vabariik); „Švykai“ UAB; ühispakkujate ühendus, millesse kuulusid „Žalvaris“ UAB ja „Toksika“ UAB; ning pakkuja „Eko Balt“ UAB.
- 4 Hankija palus kaebajal 22. novembril 2018 esitada tema pakkumuse selgitamiseks mõningad andmed, mis olid muu hulgas seotud vastavate jäätmekäitlustoimingute jaotusega tema partnerite ja allhankijate vahel ning sellega, millisele konkreetsele allhankijal on rahvusvahelise jäätmeveo luba.
- 5 Hankija, olles tutvunud kaebaja esitatud teabega, teatas talle 7. detsembril 2018, et rahvusvaheline jäätmeveo suhtes kehtib määrus nr 1013/2006, mille kohaselt on veo jaoks vaja luba, ja ühelgi kaebaja loetletud ettevõtjal sellist luba ei ole.

- 6 Hankija võttis 21. mail 2019 vastu otsused, millega lükkas tagasi kaebaja pakkumuse, teatas pakkujate hindamisjärjestuste ja eduka pakkuja nime (ühispakkujate rühm, millesse kuulusid „Žalvaris“ UAB ja „Toksika“ UAB) ning sõlmis eduka pakkujaga teenuste riigihankelepingu.
- 7 Vastustaja põhjendas oma otsust kaebaja pakkumus tagasi lükata muu hulgas järjest kasvava ohuga keskkonnale, mida põhjustavad asjaomased käitlemata jäätmed ja hanketingimustele mittevastavusega selles osas, mis puudutab õigust tegeleda kutsetööga, mis on vajalik hankelepingu täitmiseks (kaebajal pidi olema Aplinkos apsaugos agentūra (keskkonnakaitseamet) rahvusvahelise jäätmeveo luba vastavalt määruse nr 1013/2006 tingimustele ning kuigi tal soovitati see hankida, ei nimetanud ta uusi allhankijad, kellel oleks see luba või kes seda ei vaja).
- 8 Kaebaja esitas 30. mail 2019 vastustajale vaidlustuse seoses enda pakkumise tagasilükkamisega. Kaebaja väitis, et ta vastab hanketingimustes pakkujatele ette nähtud kvalifitseerimise tingimustele, kuna hanketingimused ei sisaldanud nõuet esitada koos pakkumusega rahvusvaheline veoluba. Kaebaja sõnul tuli seda luba käsitada kui nõuet seoses lepingu täitmisega, mitte kui kvalifitseerimise tingimust. Samuti märkis ta, et ta ei saa niikuinii hankida jäätmete veoluba, sest hanketingimustes ei ole näidatud nende täpset kogust ja koostist.
- 9 Vastustaja võttis 10. juunil 2019 vastu otsuse kaebaja nõue tagasi lükata, sisuliselt korrates oma eelmiste otsuste põhjendusi.
- 10 Kaebaja esitas 20. juunil 2019 Vilniaus apygardos teismasele (Vilniuse regionaalne kohus, Leedu) kaebuse, mis jäeti rahuldamata. Kaebaja esitas 16. oktoobril 2019 apellatsioonkaebuse Lietuvos apeliacinis teismasele (Leedu apellatsioonikohus), mis jäeti 18. detsembri 2019. aasta kohtuotsusega rahuldamata.
- 11 Kohtud leidsid sisuliselt, et riigihankeseaduse artikli 47 kohaselt pidi hankija kontrollima pakkujate kvalifikatsiooni, mis tähendas, et ta sai hanketingimustes esitada nõude seoses teatud kutsetööga tegelemise õigusega; need kohtud liigitasid vaidlustatud hanketingimuse pakkuja kvalifitseerimise tingimuseks ; lugesid põhjendatuks vastustaja argumendid, et määruse nr 1013/2006 kohaselt pidi kaebaja esitama hankijale veoloa, sest ta otsustas vedada jäätmed teise Euroopa Liidu liikmesriiki; ning märkisid, et seda järeldust ei muuda asjaolu, et seda dokumenti ei olnud hanketingimustes nimetatud, kuna see dokument on ette nähtud kohustuslikes liidu õiguse sätetes ja seetõttu ei tähendanud selle dokumendi nõudmine riigihangete põhimõtte rikkumist.
- 12 Kaebaja esitas 17. jaanuaril 2020 kassatsioonkaebuse Lietuvos Aukščiausiasis Teismasele (Leedu kõrgeim kohus; edaspidi „kassatsioonikohus“).

Eelotsusetaotluse esitamise põhjuste lühikokkuvõte

- 13 Kohtutoimikust selgub, et 7. oktoobril 2019 sõlmitud teenuste riigihankelepingu maksumus 1 167 500 eurot ilma käibemaksuta ületab riigihangete rahvusvahelist piirmäära ja seetõttu kuulub pooltevaheline vaidlus ilma kahtluseta liidu riigihankealaste õigusnormide (direktiivi 2014/24) reguleerimisalasse. Määruse nr 1013/2006 kohaldamine ei ole seotud jäätmete veo maksumusega, vaid oleneb konkreetsest juhtumist (kõnealustest jäätmetest) ja territoriaalsest aspektist, mistõttu pooltevaheline vaidlus kuulub selle liidu õigusakti reguleerimisalasse.
- 14 Käesolevas asjas puudutab pooltevaheline vaidlus kaebaja ja eduka pakkuja poolt esitatud pakkumuste kohta antud hinnangute õiguspärasust ja vastavust kehtestatud nõuetele.

Nõue esitada hankemenetluse käigus rahvusvahelise jäätmeveo luba vastavalt määrusele nr 1013/2006

- 15 Kolleegiumi sõnul puudutab peamine õigusküsimus, mis on muu hulgas seotud direktiivi 2014/24 ja määruse nr 1013/2006 sätete tõlgendamise ja kohaldamisega, seda, kuidas tuleb hanketingimusi liigitada, st kas tegemist on nõudega, mis puudutab pakkujate õigust teatud kutsetöoga tegeleda, või nõudega, mis puudutab riigihankelepingu täitmist. See küsimus ei ole eesmärk omaette; sisuliselt on see alus hindamiseks, kas hankija otsus kaebaja pakkumus tagasi lükata oli õiguspärane.
- 16 Selles kontekstis tuleb silmas pidada kassatsioonikohtu järjepidevat praktikat, mille kohaselt loeb hankijate ja pakkujate vaheliste vaidluste lahendamisel tegelikult tingimuse sisu, mitte see, kuidas hankija seda nimetab; hanke alusdokumentides sõnastatud tingimuste õige liigitamine tagab riigihankeseaduse sätete nõuetekohase kohaldamise eri hankemenetlustes ja seega vaidluse õige lahendamise.
- 17 Teisest küljest tuleb tähele panna, et vaidlustatud hanketingimuses ei ole sõnaselgelt esitatud nõuet esitada koos pakkumusega rahvusvahelise jäätmeveo luba. Selle üle pooled ei vaidle.
- 18 Vastustaja arvates hõlmab vaidlustatud hanketingimus nõuet, et isikul oleks õigus teha rahvusvahelist jäätmevedu. Käesolevat asja hinnanud kohtud nõustusid selle seisukohaga.
- 19 Kassatsioonikohus on rohkem kui ühel korral märkinud, et pakkuja kvalifikatsiooni all mõistetakse tema pädevust ja valmidust nõuetekohaselt täita kohustusi, mida ta riigihankelepingu alusel võtab; see on objektiivne kategooria (õiguslik fakt), mis tähendab, et on olemas teatud varasemad faktilised asjaolud (nt tegevuse kasumlikkus) või praegused faktilised asjaolud (nt ettevõtja personali pädevus); kvalifikatsioon peab olema omandatud enne hankedokumentides näidatud pakkumuste esitamise lõppkuupäeva. Sama on sisuliselt märgitud ka

Euroopa Kohtu praktikas (vt Euroopa Kohtu 10. oktoobri 2013. aasta otsus Manova, C-336/12, EU:C:2013:647, punkt 42).

- 20 Kassatsioonikohtu praktikas, mis on seotud riigihanketingimuste liigitamisega pakkuja pädevusega seotud nõudeks või lepingu täitmise nõudeks, on muu hulgas märgitud, et niisuguse hinnangu puhul on oluline tuvastada, kas asjakohane nõue on hanketingimustes ette nähtud otseselt ja üheselt ning nii, et sellele nõudele vastavuse hindamine on seotud pakkumuste esitamise lõppkuupäevaga; samuti on vaja hinnata asjakohaseid õigusnorme, millest tuleneb pakkuja kohustus, et tal oleks lubatud tegeleda asjaomasetegevusega.
- 21 Kogu menetluse vältel on kaebaja järjepidevalt väitnud, et määruse nr 1013/2006 sätete kohaselt tuleb luba, mille esitamist vastustaja nõudis, näha pigem nii, et see on seotud konkreetse lepingu täitmisega, mitte pakkuja kvalifikatsiooniga. Kohtukolleegiumi sõnul ei näi selline määruse nr 1013/2006 tõlgendus selle määruse sätteid arvesse võttes *a priori* põhjendamatu.
- 22 Vastavalt määruse nr 1013/2006 sätetele antakse rahvusvaheliseks jäätmeevoks pigem sihtotstarbeline kui üldine luba, sest jäätmeevedu loetakse õiguspäraseks muu hulgas siis, kui sellest teatatakse pädevatele ametiasutustele, nemad on andnud nõusolekud ning vedu teostatakse nii, nagu on näidatud teates või veodokumentides, ja kooskõlas määruse sätetega.
- 23 Kohtukolleegiumi sõnul ei välista pelgalt asjaolu, et teatud dokument, mis lubab ettevõtjal tegutseda, sisaldab väga konkreetset teavet, iseenesest võimalust liigitada see luba tõendiks õiguse kohta teatud tegevusega tegeleda.
- 24 Sellegipoolest on kolleegium seisukohal, et jäätmete ühest liikmesriigist teise vedamise luba kehtib üsna lühida ajavahemiku vältel ning isegi kui asjaomaste jäätmete veoluba on saadud, ei ole võimalik kasutada seda mõnel teisel korral, eriti kuna eesmärk, miks see luba anti, on juba täidetud. Samuti võib eri jäätmesaadetiste koostis olla erinev ja isegi kui see on sama, võivad muutuda transiitriik ja sihtriik. Seetõttu olenevad veoloa andmine ja selle kehtivus ning võimalus seda kasutada mitte ainult seda saada taotleva isiku usaldusväärsusest ja jõupingutustest, vaid ka muudest konkreetsetest asjaoludest.
- 25 Samuti on asjaomaste riikide (lähtriik, sihtriik, transiitriik) pädevatel ametiasutustel määruse nr 1013/2006 sätete kohaselt üsna avar kaalutusõigus luba andmata jätta, nii et on olemas märkimisväärne oht, et pakkuja, kes on olnud jäätmeevo riigihankemenetluses pakkumust esitades edukas ja sõlminud lepingu, või tema partner ei suuda lõpuks lepingut õiguspäraselt täita.
- 26 Kohtukolleegiumil on kahtlusi, kas risk, et luba ei anta, tuleks üle kanda hankijatele, kes on valinud välja eduka pakkuja ja sõlminud temaga lepingu. Teisest küljest, kui tõlgendada vaidlusalust hanketingimust kui kvalifitseerimise tingimust, langeb paratamatult pakkujale teatav risk seoses halduskoormusega, mis seisneb veoloa taotlemises, ja majandusliku koormusega, mis seisneb rahalise tagatise saamises (määruse nr 1013/2006 artikkel 6).

27 Selles suhtes asub kassatsioonikohus lõpuks seisukohale, et otsus vaidlusaluse hanketingimuse liigitamise kohta peab, kui pidada silmas, et veoluba on sihtotstarbeline, põhinema muu hulgas direktiivi 2014/24, eelkõige selle artikli 58 ja XI lisa sätetel. Siiski ei sisalda see artikkel ega direktiivi põhjendused selgemaid sätteid, mis võimaldaksid täpselt kindlaks teha vaidlusaluse hanketingimuse tegeliku sisu, kui analüüsida, kas jäätmete veoluba on pakkujate kvalifikatsiooni näitav tõend. Teisisõnu ei ole selge, kas liidu seadusandja kavatses mõistet „sobivus kutsealal tegutsemiseks“ määratledes kirjeldada igasuguseid olukordi, mille hulka kuulub sihtotstarbelise tegevusloa väljaandmine ja kasutamine.

Pakkuja õiguse teatud kutsetöoga tegeleda hindamine (riigihankeseaduse artikli 35 lõike 2 punkt 3)

28 Kui otsustakse, et vaidlusalune hanketingimus tuleb liigitada pakkujatele seatud tingimuseks, et neil peab olema õigus teatud kutsetöoga tegeleda, ning see tingimus tuleneb hankemenetlusest ja määruse nr 1013/2006 sätete kohaldamisest, nii et pakkujad peavad sellele vastama, põhjustab see lisaküsimusi, mis puudutavad pakkujate pädevuse hindamist, võttes arvesse punkti 23.1.2, kus on viidatud riigihankeseaduse artikli 35 lõike 2 punktile 3.

29 Kaebaja lähtub oma seisukohas sellest, et tema pakkumuse tagasilükkamine oli õigusvastane muu hulgas põhjusel, et vaidlusaluse hanketingimuse sisu ja hanketingimuste punkti 23.1.2 süsteemselt kohaldades ei oleks saanud tema pakkumust tagasi lükata, kuivõrd vastustaja ise märkis hanketingimustes, et pakkuja õigust teatud kutsetöoga tegeleda kontrollitakse vaid osaliselt.

30 Kohtukolleegium märgib, et Leedus kohaldati pikka aega (kuni 2017. aasta alguseni) osaliselt ekslikku praktikat, mille kohaselt riigihanke alusdokumentides ei nähtud üldse ette nõudeid seoses pakkujate õigusega teatud kutsetöoga tegeleda, või olid need nõuded sõnastatud liiga abstraktselt, seades üldise tingimuse, milles ei täpsustatud, milline konkreetne õigus peab isikul olema või millised dokumente tuleb selle tõendamiseks esitada. Kassatsioonikohus oli tol ajal seisukohal, et läbipaistvuse põhimõttest tulenes ka nõue järgida teistes eriahtides sätestatud kohustuslikke õiguslikke eeskirju, mis sisuliselt tähendas seda, et pakkuja oli kohustatud olenevalt hankemenetluse esemest ja tehnilise kirjelduse muudest punktidest otsustama, millised on kõik vajalikud tõendid, load, tunnistused ja muud samalaadsed dokumendid tõendamaks teatud konkreetse õiguse olemasolu.

31 Seda kassatsioonikohtu praktikat kohaldati kuni 14. veebruarini 2017, mil üks tsiviilasjas tehtud kohtuotsus muutis senist riigisisest kohtupraktikat. Selles kohtuotsuses, mis muu hulgas tugines Euroopa Kohtu 2. juuni 2016. aasta otsusele Pizzo (C-27/15, EU:C:2016:404), märgiti: a) erinormide üliluslikkus riigihanketingimuste selguse nõude ees annaks hankijatele liiga ulatusliku kaalutusõiguse ja tekiks oht, et nad seda kuritarvitavad; b) hankijad ei tohi pakkujate pakkumusi tagasi lükata niisuguste nõuete alusel, mis ei ole selgelt määratletud, isegi kui need nõuded tulenevad imperatiivsetest õigusnormidest;

- c) kui hanketingimustes ei ole selgelt ette nähtud muudest siduvatest õigusaktidest tulenevaid nõudeid teatud kutsetööga tegelemiseks ja kui pakkujad neid ei täida, siis tuleb pakkujatele anda võimalus kõrvaldada pakkumuses esinenud puudused;
- d) see hõlmab pakkuja võimalust nimetada riigihankelepingu täitmiseks uued isikud – partnerid või allhankijad –, kui ta ise ei ole võimalik või tal ei ole õigust teatavaid ehtustöid teha (teatavaid teenuseid osutada).
- 32 Tuleb märkida, et direktiivi 2014/24 sätete rakendamiseks võttis Leedu seadusandja vastu uue riigihangete seaduse redaktsiooni, mille artikli 35 lõike 2 punktis 3 andis ta hankijatele sõnaselgelt õiguse jätta pakkujate pädevus kontrollimata (või mitte kontrollida seda täiel määral), et hoida ära pakkumuste tagasilükkamist niisuguste kvalifitseerimise tingimuste alusel, mis ei ole selgelt määratletud.
- 33 Seda sätet tõlgendades on kassatsioonikohus märkinud, et sisuliselt kajastab riigihangete seadus eraõiguslike suhete praktikast tagada kõnealune teatud kutsetööga tegelemise õigus lepinguliste, mitte lepingueelsete õigussuhete etapis (olguigi et hankijatel ei ole tegelikult keelatud sellist pädevuse nõuet riigihankedokumentides ette näha); enne riigihankelepingu sõlmimist peavad hankijad igal juhul kindlaks tegema, kas asjaomastel isikutel on õigus võtta ja täita lepingulisi kohustusi.
- 34 Samuti, kui võtta arvesse läbipaistvuse põhimõttest hankijatele tulenevaid kohustusi, hõlmab sõnastus „kvalifikatsiooni ei kontrollita“ mitte ainult nõuet esitada asjaomast õigust tõendav dokument, vaid eelkõige riigihanketingimustesse niisuguse nõude lisamist, et pakkujatel peab selline pädevus olema, st et kvalifikatsioon loetakse kontrollituks, kui hanketingimustes on ette nähtud asjakohased nõuded ja hankija nõuab pakkumuse läbivaatamisel asjakohaste dokumentide esitamist.
- 35 Kassatsioonikohtu praktikast aastatel 2017–2019 tuleb järeldada, et kui hankija ei pidanud täielikult või üldse kontrollima, kas pakkujatel on õigus teatud kutsetööga tegeleda, pidi edukaks pakkujaks tunnistatud pakkuja olema kohustatud enne riigihankelepingu sõlmimist esitama hankijale dokumendid, mis tõendavad niisuguse õiguse olemasolu olenemata nende väljaandmise kuupäevast ning kui pakkujal asjaomast õigust ei olnud, sai ta nimetada uued isikud, nimelt ühispakumuse partnerid või allhankijad.
- 36 Kohtukolleegiumil on tekkinud küsimused, kas liikmesriigi õigusakt, mille kohaselt hankijatele jääb piiramatu õigus jätta kontrollimata, kas pakkujatel on õigus teatud kutsetööga tegeleda, ehkki on võimalik, et need hankijad võivad olla (või peavad olema) teadlikud vajadusest, et isikul niisugune õigus oleks, ja võivad aru saada (või peavad aru saama), et on olemas oht riigihankelepingu nõuetekohase täitmisele, on kooskõlas läbipaistvuse põhimõtte ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte ning riigihankemenetluste ratsionaalsuse nõudega.

Hankemenetluse eset määratlevate riigihanketingimuste õiguspärasus

- 37 Samuti on kolleegiumil küsimusi seoses hanketingimustega, milles on määratletud hankemenetluse ese, ja mõningate tehnilise kirjelduse tingimustega. Hanketingimustest nähtub selgelt, et hankijal ei tea täielikult kõrvaldatavate jäätmete täpset koostist ja kogust.
- 38 Selles kontekstis on kassatsioonikohus ja Euroopa Kohus muu hulgas rohkem kui üks kord märkinud, et tehniline kirjeldus peab olema piisavalt täpne, et pakkujatel oleks võimalik kindlaks määrata lepingu ese ja et hankijad saaksid sõlmida lepingu; need peavad olema niivõrd selgesti esitatud, et kõik pakkujad saaksid aru, mida hankija kehtestatud nõuded hõlmavad (Euroopa Kohtu 10. mai 2012. aasta otsus komisjon vs. Madalmaad, C-368/10, EU:C:2012:284).
- 39 Teisest küljest, isegi kui olukord oleks vastupidine, st kui vastustaja võiks hankemenetluse eseme määratleda mitteammendavalt, kahtleb kohtukolleegium, kas selline olukord on õiguspärane vastavalt määruse nr 1013/2006 sätetele, eriti kui vaidlusalune hanketingimus liigitatakse nõudeks, mis puudutab õigust teatud kutsetööga tegeleda. Määruse nr 1013/2006 artikli 2 punktis 35 on selgitatud, et vedu on ebaseaduslik muu hulgas siis, kui seda sooritatakse viisil, mis ei ole teates või saatedokumentides nimetatud. Seega oleneb jäätmeveo õiguspärasus muu hulgas nende algsete tingimuste täitmisest, mille kohaselt antakse jäätmeveoluba.
- 40 Määruse nr 1013/2006 artiklis 17 on sätestatud, et kui üksikasjades ja/või tingimustes tehakse olulisi muudatusi, tuleb pädevaid asutusi ja vastuvõtjat teavitada enne veo algust, kui võimalik; niisugusel juhul esitatakse uus teade. See tähendab, et kui kõikide ohtlike jäätmete tegelik koostis ja kogus saavad riigihankelepingu täitmise ajal teatavaks, peab vedaja sisuliselt teatamismenetlust uuesti alustama.
- 41 Hanketingimustes märkis hankija, et kui jäätmete koostis tema poolt kontrollitud konteinerites muutub või kui koostis määratakse uuesti kindlaks varem kontrollimata konteinerite sisu põhjal, peaks pakkuja neid jäätmeid käitlema klassifikaatori 19 12 11 („muud ohtlikke aineid sisaldavad jäätmete mehaanilise töötlemise jäägid“) või klassifikaatori 16 10 01 („ohtlikke aineid sisaldavad vesipõhised vedeljäätmed“) all. Kolleegiumil on kahtlusi seoses niisuguse mitteammendava alternatiiviga hankemenetluse eseme määratlemisel, osas milles see puudutab määruse nr 1013/2006 sätete kohaldamist.
- 42 Näiteks peavad teataja ja vastuvõtja selle määruse artikli 5 kohaselt sõlmima jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise lepingu. Ei ole selge, kas pooled võivad sellises lepingus kokku leppida jäätmeveo eespool nimetatud ohtlike jäätmete klassifikaatorite kohaselt, kui kõiki nõutavaid andmeid jäätmete koostise kohta ei ole saadaval.
- 43 Eespool märgitud arvesse võttes on kolleegiumil põhjendatud kahtlus, kas üldise riigihankeõiguse (direktiiv 2014/24) ja määruse nr 1013/2006 asjakohaste sätete kohaselt ei ole hankijad jäätmekäitlusteenuseid hankides kohustatud määratlema

kõrvaldatavate ja käideldavate jäätmete kogust ja koostist ega muud asjakohast teavet võimalikult täpselt ja üksikasjalikult, ja võivad selle asemel jätta selle väljaselgitamise ja sellega toimetuleku pakkujatele riigihankelepingu täimisel.

TÖÖDOKUMENT